

Sygn. akt VIII U 2101/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Paweł Drozd

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2020 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy J. K. (K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. K. (K.)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 7 listopada 2019 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że do obliczenia emerytury ubezpieczonego J. K. przyjmuje nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru o wartości 199,75% (sto dziewięćdziesiąt dziewięć i siedemdziesiąt pięć setnych procenta), poczynając od dnia 1 października 2019 roku;
- umarza postępowanie w sprawie o przeliczenie wysokości emerytury na podstawie art. 110 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (jednolity tekst Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270);
- oddala odwołanie w pozostałym zakresie;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego J. K. 90zł (dziewięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 2101/19

UZASADNIENIE

Nieformalną decyzją z 7 listopada 2019r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. faktycznie odmówił ubezpieczonemu J. K. (K.) przeliczenia emerytury. Organ rentowy wskazał, że w sprawie wydał już w dniu

6 września 2019r. decyzje, w których szczegółowo wyliczył wartość wskaźnika wysokości podstawy wymiaru zarówno dla art.110 i art.111 ustawy emerytalnej. Wyliczenie to nastąpiło na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach.

Ubezpieczony w odwołaniu od decyzji domagał się jej zmiany i orzeczenie co do istoty sprawy. Ubezpieczony wniósł o obciążenie organu rentowego kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu ubezpieczony podniósł, że zaskarżona decyzja odmówiła przeliczenia świadczenia faktycznie na podstawie art.114 ustawy emerytalnej co wobec zgłoszonych wniosków dowodowych jest nieuzasadnione. Uznanie zgłoszonych wniosków dowodowych jako nie mających znaczenia dla ustalenia wysokości wynagrodzenia w rozumieniu przepisów obowiązujących organ rentowy nie pozbawia ubezpieczonego prawa do ich przedstawienia w postępowaniu sądowym. Ubezpieczony także w postępowaniu sądowym może powoływać się na nowe okoliczności oraz nowe dowody uzasadniające wznowienie postępowania w trybie tego przepisu. Ubezpieczony wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rent i emerytur na okoliczność zarobków uzyskiwanych w latach 1970-1971.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Na rozprawie w dniu 20 października 2020r. pełnomocnik ubezpieczonego oświadczył, że podtrzymuje odwołanie co do przeliczenia emerytury na podstawie art.111 ustawy emerytalnej, natomiast cofa odwołanie w zakresie przeliczenia świadczenia w oparciu o art.110 tejże ustawy.

Pełnomocnik organu rentowego oświadczył, że wyraża zgodę na częściowe cofnięcie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 23 maja 2006r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 kwietnia 2006r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 197,05%.

W dniu 3 lipca 2017r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do kolejnej emerytury.

Decyzją z 14 lipca 2017r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do kolejnej emerytury, której wysokość została wyliczona w oparciu o art.25 i 26 ustawy emerytalnej. Emerytura ustalona tą decyzją została zawieszona, jako świadczenie mniej korzystne.

W dniu 26 sierpnia 2019r. ubezpieczony złożył wniosek o przeliczenie emerytury przedkładając zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu obejmujące lata 1999-2007 oraz 1972-1991.

Decyzją z 6 września 2019r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przeliczenia świadczenia w oparciu o art.110 ustawy emerytalnej, gdyż nowo ustalony wskaźnik podstawy wymiaru jest niższy od bieżącego i wynosi 196,35%.

Kolejną decyzją z 6 września 2019r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przeliczenia świadczenia w oparciu o art.111 ustawy emerytalnej, gdyż dotychczas przyjęty wskaźnik podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych, to jest od 1 stycznia 1972r. do 31 grudnia 1991r. wynosi 197,05%, natomiast wyliczony wskaźnik podstawy wymiaru z lat 1972 – 2005 wyniósł 196,25%.

Decyzji tych ubezpieczony nie skarżył, natomiast w dniu 31 października 2019r. złożył kolejny wniosek o przeliczenie świadczenia na podstawie art.110 i art.111 ustawy emerytalnej.

W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną nieformalną decyzję.

Ubezpieczony od 4 października 1969r. do 8 listopada 1991r. był zatrudniony

w (...) S.A. KWK (...) w K. jako robotnik na powierzchni, elektryk pod ziemią, górnik pod ziemią.

Postanowieniem z 30 czerwca 2020r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego do spraw emerytur i rent na okoliczność odtworzenia zarobku ubezpieczonego za lata 1970-1971 przy założeniu: dniówki przyjętej w aktach osobowych, deputatu węglowego, świadczenia z tzw. Karty Górnika zgodnie z przepisami branżowymi, a za okres od stycznia do grudnia 1971r. wynagrodzenia z karty zasiłkowej. A następnie biegły ustalili na nowo wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury (art.111 ustawy emerytalnej) i ustalili wysokość emerytury przy uwzględnieniu nowego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru od dnia 1 października 2019r.

Biegła sądowa z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego H. P. po ustaleniu wysokości wynagrodzeń za lata 1970-1971, zgodnie ze zleceniem Sądu, ustaliła wysokość wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych 1971-1990 na wysokość 199,75%.

/ dowód z: akt ZUS, akt osobowych, zeznań świadka H. O. i zeznań ubezpieczonego /

Sąd w całości podzielił opinię biegłej sądowej H. P., gdyż została ona sporządzona w oparciu o fachową i specjalistyczną wiedzę, zgodnie ze zleceniem Sądu, na podstawie całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji, a także przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów płacowych. Biegła w sposób czytelny i precyzyjny dokonała obliczeń, wskazując przy tym dokładnie na jakiej podstawie dokonała poszczególnych założeń. Z opinii tej wynika, że najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonego z okresu 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia przy uwzględnieniu wynagrodzeń odtworzonych przez biegłą wynosi 199,75%.

Sąd nie znalazł podstaw, aby uwzględnić przy wyliczaniu wynagrodzenia ubezpieczonego dodatków za pracę zmianową wobec braku konkretnej dokumentacji w tym zakresie – ewidencji czasu pracy. Zeznania świadków i ubezpieczonego nie stanowią miarodajnego dowodu na tę okoliczność. Podkreślić należy, że w sytuacji braku kompletnej dokumentacji płacowej możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego nie może być hipotetyczna, czyli oparta na wielu założeniach, niedających się obecnie zweryfikować. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające np. z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Zaliczenie nieudokumentowanych składników podstawy wymiaru składek (składników wynagrodzenia) mogących mieć wpływ na wzrost świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1998r., II UKN 440/97).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego J. K. zasługuje na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd uznał, że nie zachodziły przesłanki do odmowy przeliczenia emerytury ubezpieczonego na podstawie art.114 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020r., poz.53).

Zgodnie z art.114 ust.1 pkt 1 ustawy w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokości, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

Zdaniem Sądu istniały podstawy do merytorycznego rozpoznania sprawy, gdy ubezpieczony domagał się przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu emerytur i rent dla odtworzenia wynagrodzenia z lat 1970-1971, co stanowi nowy dowód w sprawie (orzeczenie Sądu Najwyższego w sprawie I UZ 28/17).

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się ostatecznie do ustalenia, czy ubezpieczony spełnia warunki do przeliczenia emerytury górniczej na podstawie art.111 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z tym przepisem wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,

2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek

o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty,

3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Z literalnego brzmienia tego uregulowania prawnego wynika jednoznacznie, iż przeliczenie świadczenia zgodnie z powołanym przepisem jest możliwe tylko w sytuacji, gdy nowo wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia – według wariantów wskazanych w tym artykule – jest wyższy od dotychczas przyjętego.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe w sprawie pozwala na przyjęcie, że ubezpieczony spełnia przesłanki do przeliczenia świadczenia ze wskazanej powyżej podstawy prawnej. Przemawia za tym podzielona przez Sąd opinia biegłej z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego H. P., która odtworzyła zarobki ubezpieczonego ze spornych lat jego zatrudnienia 1970-1971 i następnie wyliczyła najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru. Wskaźnik ten obliczony z 20 wybranych lat kalendarzowych wyniósł 199,75% i okazał się wyższy od dotychczasowego 197,05%.

Mając powyższe na uwadze Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że do obliczenia emerytury ubezpieczonego przyjął nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru o wartości 199,75%, poczynając od 1 października 2019r., czyli od miesiąca zgłoszenia wniosku o przeliczenie, zgodnie z art.133 ust.1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

W pozostałej części dotyczącej żądania ubezpieczonego przyznania wyższego wskaźnika niż wskazany w pkt 1 wyroku Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie nie znajdując podstaw do jego uwzględnienia, o czym orzekł w pkt 3 wyroku.

W pkt 2 wyroku Sąd z mocy art.355 k.p.c. w związku z art.203 k.p.c. umorzył postępowanie w sprawie przeliczenia wysokości emerytury na podstawie art.110 ustawy emerytalnej, gdy ubezpieczony w tym zakresie odwołanie cofnął i organ rentowy na takie cofnięcie wyraził zgodę. Sąd uznał, że cofnięcie odwołania nie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, nie zmierza do obejścia prawa, nie narusza słusznego interesu ubezpieczonego.

O kosztach zastępstwa procesowego na rzecz ubezpieczonego Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. w związku z § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r., poz.265). Sąd przyznał kwotę 90 zł, co stanowi połowę stawki przewidzianej w tym przepisie, gdy ubezpieczony wygrał proces tylko w połowie, czyli tylko odnośnie przeliczenia z art.111 ustawy emerytalnej. W zakresie przeliczenia z art.110 ustawy emerytalnej ubezpieczony skutecznie odwołanie cofnął w tym zakresie należy uznać, że sprawę przegrał.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka